

Motion till riksdagen 2010/11:A416

av **Josefin Brink m.fl. (V)**

Jämställdhetspolitikens organisering

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhetsarbetets organisering.

2 De övergripande jämställdhetsmålen

Det övergripande målet för svensk jämställdhetspolitik i dag är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Enligt fyra delmål ska kvinnor och män ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och forma villkoren för beslutsfattandet, kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut, kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor och kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Målen antogs av riksdagen den 16 maj 2006.

Efter fyra år av borgerlig regering kan vi konstatera att Sverige inte kommit närmare en uppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen. Tvärtom har de reformer regeringen genomfört i bl.a. skattesystemet och sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna lett till ökade inkomstskillnader mellan kvinnor och män med i genomsnitt ca 900 kronor per månad.

Den s.k. jämställdhetsbonusen har enligt Försäkringskassan inte haft någon som helst effekt på fördelningen av föräldraledighet mellan kvinnor och män. Vårdnadsbidraget i sin tur har till över 90 procent utnyttjats av kvinnor, vilket totalt sett ökat kvinnors ekonomiska beroende av en försörjare.

Löneskillnaderna på arbetsmarknaden är i stort sett oförändrade, liksom skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män. Också detta måste betraktas som ett misslyckande för regeringens politik, som ju motiverats med att den skulle leda till både bättre löneutveckling (privatiseringarna i offentlig

Fel! Okänt namn på

sektor) och högre förvärvsgrad för kvinnor (jobbskatteavdraget, 75-dagarsregeln i a-kassan).

Sammanfattningsvis har regeringens politik lett till bakslag för jämställdheten på helt centrala områden. I bästa fall har effekterna helt uteblivit.

2.1 Jämställdhetspolitiken har urholkats

Under den förra mandatperioden hade jämställdhetsministern visserligen ett eget departement, men under departementet och ministrarnas ansvar sorterade också ansvar för integrationspolitiken och hela sju andra sakfrågeområden.

Efter valet i september 2010 framtogs jämställdhetsministerns ansvar för integrationsfrågorna, men flyttade i gengäld in i Utbildningsdepartementet med ansvar för bl.a. förskola och vuxenutbildning. Det kan inte betecknas som annat än en ytterligare nedprioritering av jämställdhetspolitiken av den borgerliga regeringen.

Under förra mandatperioden avvecklade dessutom den borgerliga regeringen Jämställdhetsombudsmannen. Istället inrättades den nya myndigheten Diskrimineringsombudsmannen, som ansvarar för samtliga diskrimineringsgrunder som ingår i den nya, sammanhållna diskrimineringslagstiftningen. Det innebär att det inte längre finns någon myndighet i Sverige med renodlat jämställdhetspolitiskt uppdrag.

Regeringens jämställdhetspolitik har i huvudsak bedrivits som tidsbegränsade projekt som tillförts resurser under posten ”Särskilda jämställdhetsåtgärder” i statsbudgeten. Pengarna har lagts in som en specifik pott som varit svår att härleda till konkreta insatser. År 2008 stod det klart att en stor andel av de då budgeterade medlen för jämställdhetsåtgärder inte utnyttjats. Det saknades helt enkelt konkret politiskt innehåll när pengarna anslogs. Vänsterpartiet har vid flera tillfällen kritiserat regeringen för detta oseriösa sätt att budgetera och administrera jämställdhetspolitiken.

I statsbudgeten för 2011 är det tydligt att det tidsbegränsade och vagt specificerade projektarbetet fortsätter att vara regeringens huvudlinje i jämställdhetspolitiken – men nu har anslaget till Särskilda jämställdhetsåtgärder mer än halverats jämfört med året innan. Också det ett tecken på nedprioritering av jämställdhetsfrågorna av den borgerliga regeringen.

3 Nystart för jämställdhetspolitiken

Syftet med jämställdhetspolitiken måste vara att varaktigt förändra maktförhållandena och ojämlikheten i livsvillkor mellan kvinnor och män. Vid sidan av det självklara, en politisk vilja att faktiskt förändra, kräver en sådan ambition att jämställdhetsperspektivet genomsyrar alla politiska beslut och prioriteringar, samt att det finns tydliga och effektiva strukturer som kan genomföra och utvärdera fattade beslut. Vi anser att det finns stora brister i alla dessa

delar i dagens jämställdhetspolitik och ger här ett antal förslag för att åtgärda dem.

3.1 Jämställdhetsministern i Statsrådsberedningen

För att jämställdhetsperspektivet verkligen ska genomsyra samtliga politikområden, inklusive det centrala budgetarbetet anser vi att jämställdhetsministern bör ges en samordnande funktion i Statsrådsberedningen där arbetet i Regeringskansliet leds och samordnas. Genom en sådan ordning säkerställs att jämställdhetsperspektivet finns med från början i planeringen och beredningen av hela regeringens arbete, istället för att reduceras till en aspekt som läggs till i efterhand när prioriteringar redan är gjorda och beslut är fattade.

Dagens ordning där jämställdhetsministern också ansvarar för ett flertal andra sakpolitiska områden innebär en försvagning av jämställdhetsarbetet. Jämställdhetsministerns ansvarsområde bör därför renodlas till att handla om just jämställdhet.

3.2 Särskilda jämställdhetstjänster på samtliga departement

En jämställdhetsminister som ingår i Statsrådsberedningen och har renodlat ansvar för jämställdhetsfrågor bör kombineras med att samtliga departement har egna tjänstemän med särskilt ansvar för jämställdhetsfrågor. På så sätt kan en verklig integrering av jämställdhetsperspektivet ske på alla politikområden. Alla politiska frågor kan och bör analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Jämställdhetsanalyser riskerar att bli ogjorda och jämställdhetsperspektivet att gå förlorat om inte ansvaret för utförandet tydligt ligger på samtliga departement. Vänsterpartiet föreslår därför att tjänster med jämställdhetskompetens inrättas på samtliga departement.

3.3 Inrättande av en jämställdhetsmyndighet

Ansvar för att genomföra och följa upp jämställdhetspolitiska beslut är idag fördelat på ett stort antal myndigheter. Alla myndigheter har därtill ansvar för att genomföra jämställdhetsanalyser av den egna verksamheten. Denna ordning ligger helt i linje med jämställdhetsintegrering som huvudprincip för genomförandet av politikens mål.

Problemet är att ingen myndighet har en samordnande funktion i jämställdhetsarbetet, vilket gör det svårt att utveckla och utvärdera effekterna av fattade beslut. Vidare saknas ett nationellt kunskaps- och resurscentrum för myndigheters och organisationers jämställdhetsarbete.

Vänsterpartiet anser därför att Sverige, i likhet med exempelvis Danmark och Norge, bör inrätta en särskild jämställdhetsmyndighet. Myndigheten bör få i uppdrag att bevaka utvecklingen på jämställdhetsområdet både i Sverige

Fel! Okänt namn på

och internationellt, samordna och stödja andra myndigheter, verksamheter och organisationer, samt ansvara för metod- och kunskapsutveckling, bidragsgivning, information samt granskning av andra myndigheter. Myndigheten skulle också ges i uppdrag att stärka kopplingen mellan forskning och praktik, som är eftersatt i det svenska jämställdhetsarbetet.

Mot bakgrund av ovanstående bör regeringen återkomma med förslag på inrättande av en jämställdhetsmyndighet.

3.4 Regleringsbrev och förordningar

Ett sätt att stärka och konkretisera jämställdhetsarbetet är att i regleringsbrev ge myndigheterna tydliga direktiv som går att relatera till de övergripande jämställdhetspolitiska målen. Återrapportering från myndigheterna ska vara obligatorisk och samtliga återrapporteringskrav bör finnas samlade i regleringsbrevet. Återkoppling till de övergripande jämställdhetspolitiska målen och delmålen ska vara möjlig och göras från samtliga politikområden. Regleringsbrev och liksom regeringens förordningar ska innehålla direktiv med ett tydligt jämställdhetsperspektiv.

3.5 Jämställdhetsrevision av myndigheterna

Jämställdhet är inte förhandlingsbart och ska inte kunna vägas mot andra politiska mål eller väljas bort med hänvisning till t.ex. bristande resurser. Vänsterpartiet föreslår därför att det genomförs regelbundet återkommande jämställdhetsrevisioner av myndigheternas arbete. Regeringen bör utreda hur dessa revisioner ska genomföras och vilken instans som är lämplig för detta uppdrag.

Stockholm den 21 oktober 2010

Josefin Brink (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Höj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Rossana Dinamarca (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)